

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

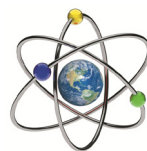
№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 170 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan refleksiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	

TALABALARGA INGLIZ TILIDAGI MATNLARNI KOMMUNIKATIV METOD YORDAMIDA O'QISH TEXNIKASINI TAKOMILLASHTIRISH USULLARI

Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna

Namangan davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari haqida fikr-mulohazalar bayon etilgan. Shuningdek, maqolada ingliz tilidagi matnlarni o'qish jarayonida kommunikativ metoddan samarali foydalanish orqali talabalar o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda "aqliy hujum", semantik xarita tuzish, og'zaki nutq, og'zaki xabar, munozara, yo'naltirilgan munozara, erkin munozara, nutqiy yoki muammoli vaziyatlarni hal qilish, ssenariy, rol o'ynash, intervyu, xayoliy vaziyat (simulyatsiya o'yini) hamda loyiha kabi metodlarning ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tilidagi matnlar, kommunikativ metod, o'qish texnikasi, takomillashtirish, aqliy hujum, semantik xarita, og'zaki nutq, og'zaki xabar, munozara, yo'naltirilgan munozara, erkin munozara, muammoli vaziyatlarni hal qilish, ssenariy, rol o'ynash, intervyu.

Abstract: This article discusses methods for improving students' reading techniques of English texts through the communicative approach. The study highlights the effectiveness of interactive teaching strategies such as brainstorming, semantic mapping, oral speech, oral presentations, discussions, guided discussions, free discussions, solving communicative or problem-based tasks, scenario activities, role-playing, interviews, imaginary situations (simulation games), and project-based learning. The importance of these methods in developing students' reading skills and communicative competence is emphasized.

Key words: English texts, communicative method, reading techniques, improvement, brainstorming, semantic mapping, oral speech, oral presentation, discussion, guided discussion, free discussion, problem-solving tasks, scenario, role-playing, interview.

Аннотация: В данной статье рассматриваются способы совершенствования техники чтения английских текстов у студентов с использованием коммуникативного метода. Особое внимание уделяется применению различных интерактивных методов обучения, таких как мозговой штурм, составление семантической карты, устная речь, устное сообщение, дискуссия, управляемая дискуссия, свободная дискуссия, решение речевых и проблемных ситуаций, сценарии, ролевые игры, интервью, воображаемые ситуации (симуляционные игры), а также проектная деятельность. Подчеркивается их значимость в развитии навыков чтения и коммуникативной компетенции студентов.

Ключевые слова: английские тексты, коммуникативный метод, техника чтения, совершенствование, мозговой штурм, семантическая карта, устная речь, устное сообщение, дискуссия, управляемая дискуссия, свободная дискуссия, решение проблемных ситуаций, сценарий, ролевая игра, интервью.

KIRISH

Ta'lim jarayonida talabalarning xorijiy tillarni bilish kompetentligi komponentlarining rivojlanganlik darajasini tashxislash oliy ta'lim muassasalaridagi texnika yo'nalishida tayyorlanayotgan bo'lajak muhandislarning ingliz tilini bilish kompetentligini rivojlantirish jarayonining bir butunligini tasavvur qilishda va pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishda kommunikativ mashqlarga murojaat qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Pedagogik jarayonni diagnostika qilishning o'ziga xos xususiyatlaridan biri talabalarda xorijiy tillarni bilish kompetentligining rivojlanganlik ko'rsatkichlari asosida aniqlanadigan miqdoriy xususiyatlarni aniqlashdir. Pedagogika fanida o'rganilayotgan obyektni kuzatish va o'lchash uchun mavjud bo'lgan xususiyatlarini, uning bevosita tadqiqot uchun mavjud bo'lmagan boshqa xususiyatlarini baholashga imkon beradi. Xorijiy tillarni

bilish kompetentligining baholash mezonlari sifatida tanlangan: motivatsion-maqсадli, lingvo-madaniy, kommunikativ-faoliyatli, kommunikativ, pragmatik komponentlar. Boshlang'ich, oraliq va yakuniy nazorat davomida tajriba ishlarini o'tkazishda mavjud ko'rsatkichlar orqali aniqlanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda ingliz tilini o'qitishning kommunikativ usuli kommunikativ yondashuv asosida namoyon bo'ldi. Ko'plab olimlar tomonidan uning asosiy qoidalari turlicha talqin qilinadi. Bir qancha zamonaviy xorijiy olimlarning fikriga qaraganda, o'quv jarayoni faqat mazmunli tomonga, haqiqiy muloqotga tayanishi va tilni o'rgatish usullari ustida ishlashda istisno qilinishi kerak. Bundan tashqari, ayrim mahalliy metodistlar va tadqiqotchi-amaliyotchilar kommunikativ usullardan foydalanishni tavsiya etadilar, lekin aslida til o'rgatish usulini o'rgatib boradilar va faqat oxirgi bosqichlaridagina o'rganuvchilarga dialoglar tuzishni yoki o'z fikrlarini bildirishni taklif qiladilar.

Bir qancha xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar kommunikativ usulning bunday talqinini qabul qiladilar va unga ko'ra o'quv jarayoni sifatli va mazmunli yondashuvlarni oqilona birlashtirishi, nutqning shakli va mazmuni ustida ishlashni o'z ichiga olishi kerak, deb hisoblaydilar. Rossiyada chet tillarini o'qitishda kommunikativ usulning asoschisi E. I. Passov – pedagogika fanlari doktori, professor, Rossiya Federatsiyasining xizmat ko'rsatgan fan arbobi, xorijiy tillarni o'qitish metodikasi sohasidagi taniqli olim hisoblanadi. Aynan E. I. Passov o'qitishning kommunikativ usuli tamoyillarini ishlab chiqqan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Angliyada kommunikativ yondashuvga asoslangan metodlar P. Sleyd (1954) va B. Vey (1967) tomonidan qo'llanilgan. Ular ushbu metod orqali shaxsga vaziyatni o'zida "o'tkazish" imkonini berishini, unga shaxsiy xususiyat bag'ishlashini va shu orqali o'rganish jarayonini oddiy faoliyatdan ijodiy jarayonga aylantirish mumkinligini ta'kidlaganlar. Mazkur yondashuv ta'lim jarayonida talabalarni faol muloqotga jalb etish, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bois kommunikativ metod asosida olib borilgan tadqiqotlar o'quv jarayonida nutqiy faoliyatni rivojlantirish, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish hamda real kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish orqali til ko'nikmalarini mustahkamlash imkonini beradi. Bu esa ingliz tilidagi matnlarni o'qish texnikasini takomillashtirish jarayonida samarali metodik asos sifatida namoyon bo'ladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'qituvchi xorijiy tilini o'qitishning kommunikativ yo'nalishida alohida rol o'ynaydi. Uning kasbiy kompetensiyasining kommunikativ komponenti juda dolzarb bo'lib, ushbu komponentning umumiy pedagogik xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- kommunikativ madaniyat;
- pedagogik aloqa texnikasi va interfaol o'zaro ta'sir usullarini bilish;
- o'zaro ta'sirning barcha ishtirokchilari o'rtasida qaror qabul qilishda hamkorlikni ta'minlash;
- subyekt-semantik aloqani ta'minlaydigan didaktik va kommunikativ muhit sifatida dialogni qurish qobiliyati;
- ishonch va xayrixohlik muhitini ta'minlash va bu ingliz tilini aloqa vositasi sifatida ishlatish qobiliyati hamda butun o'quv jarayonini ingliz tilida qurish qobiliyati kabi professional belgilar bilan birga bo'lishi kerak;
- chet tilidagi haqiqiy, me'yoriy va ifodali nutq;
- chet tilidagi nutqni moslashtirish;
- nutqiy aloqa holatlarini modellashtirish va o'quv jarayonida aloqani samarali rejalashtirish qobiliyati.

Kommunikativ metodologiya asosiy yo'nalishi guruh o'qitish usullariga qaratilgan. O'qituvchi va talabalarning vazifasi birgalikda ishlashni o'rganish, individual ta'limdan uzoqlashtirishdir. Kommunikativ metodologiya doirasida faol o'qitish usullari qo'llaniladi, ular ba'zan guruh deb ataladi, bu ularning guruh ta'lim shakliga mosligini ko'rsatadi. Bularga quyidagilar kiradi: "aqliy hujum", semantik xaritani tuzish, og'zaki nutq, og'zaki xabar, munozara, yo'naltirilgan munozara, erkin munozara, nutqiy yoki muammoli muammolarni hal qilish, ssenariy, rol o'ynash, intervyu, xayoliy vaziyat (simulyatsiya o'yini), loyiha. Ushbu o'qitish usullari qo'yilgan kommunikativ vazifa yoki muammoni hal qilish jarayonida ingliz tilidagi muloqotni tashkil etishga yordam beradi. Kommunikativ usullar yuqori darajada ravshanlikka ega bo'lib, haqiqiy aloqa jarayonini taqlid qiladigan va nutqiy vaziyatlarda o'rganilayotgan til materialini faollashtirishga imkon beradi.

Ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod (communicative approach) yordamida o'qish – bu shunchaki tarjima qilish emas, balki matn mazmunini tushunish, tahlil qilish va uni hayotiy vaziyatlarda qo'llashga qaratilgan faol jarayondir. Bu texnikani takomillashtirish uchun matndan olingan ma'lumotlarni juftlikda muhokama qilish, rolli o'yinlar, savol-javoblar va matn asosida muammoli vaziyatlarni (problem-solving) yechish kabi usullardan foydalaniladi.

Kommunikativ metod orqali o'qishni takomillashtirishning asosiy bosqichlari:

1. **Matndan oldingi faoliyat (Pre-reading):** mavzuga oid savollar berish, sarlavha orqali mazmunni taxmin qilish. Bu o'quvchining qiziqishini oshiradi.
2. **Matn bilan ishlash (While-reading):** matnni faqat o'qish emas, balki "nima uchun?" degan savolga javob izlab, asosiy g'oyani aniqlash.

Matndan keyingi faoliyat (Post-reading):

- a) juftlik va guruhlarda muhokama: matn qahramonlari yoki mazmuni haqida fikr almashish;
 - b) rolli o'yinlar: matndagi vaziyatni sahnalashtirish;
 - c) debatlar: matndagi mavzu yuzasidan qarama-qarshi fikrlarni ilgari surish.
3. **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT):** elektron lug'atlar va onlayn materiallardan foydalanib, matn ustida ishlashni tezlashtirish.

Didaktik imkoniyatlarning keng doirasi bilan dramatisatsiya yanada qiziqarli va mazmunli bo'lishiga yordam beradi. Bunday usullardan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli, esda qolarli hamda samarali bo'lishiga katta hissa qo'shadi. O'quv jarayonida nutq materiallarini to'ldirish uchun badiiy (matn-rol, matn-dialog va boshqalar), falsafiy (matn-aks ettirish, matn-savol, aforizmlar, buyuk mutafakkirlarning bayonotlari va boshqalar) hamda tematik tanlangan matnlar kabi dramatisatsiya vositalaridan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi. Adabiyot, folklor (maqollar) va rivojlanish texnikasi hamda vazifalari tizimi (badiiy matnni talqin qilish usullari, rolli tarjimai hollar, vaziyatlarni ijro etish, ma'nolarni grafik tasvirlar shaklida namoyish etish, o'z xulosasini boshqalar bilan taqqoslash) ham muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari, ular orasida xayoliy vaziyatlar, ssenariylar, rolli o'yinlar jismoniy harakatlar bilan birgalikda quyidagi muammolarni hal qilishga imkon beradi. Bu imkoniyatlar o'rganuvchi va o'quvchilarning so'z boyligini oshirish va faollashtirishda, grammatik ko'nikmalarni takomillashtirishda, kommunikativ yondashuv uslubida yangi grammatik materialni o'zlashtirishda, talaffuz darajasini takomillashtirish va intonatsiyada, fonemik eshitish qobiliyatini shakllantirishda, o'rganilayotgan til muhitiga sho'ng'ish orqali auditorlik ko'nikmalarini oshirishda, nutq faoliyatining barcha turlarini rivojlantirishda, ijtimoiy-madaniy hamda madaniyatlararo aloqa ko'nikmalarini takomillashtirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Е. И. Пассов. Сорок лет спустя, или сто и одна методическая идея. – Москва: Глосса-Пресс, 2006.
2. Е. И. Пассов. Концепция коммуникативного обучения иноязычной культуре. – Москва: Просвещение, 1993.
3. И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. К вопросу о цели, методах и приемах работы над аудированием при обучении иностранным языкам // Материалы III Междунар. науч.-практ. конф. (Чебоксары, 8-октября 2017-г.) / редкол.: О. Н. Широков [и др.]. – Чебоксары: Центр научного сотрудничества "Интерактив плюс", 2017. – С. 59-62.
4. Chaya, P., & Inpin, B. Effects of Integrating Movie-Based Mobile Learning Instructions for Enhancing Thai University Students' Speaking Skills and Intercultural Communicative Competence // English Language Teaching. – 2020. – Vol. 13, No. 7. – Pp. 27-45.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.